

THE BODY SHOP - GLOBALNA KOMPANIJA EKO KOZMETIKE

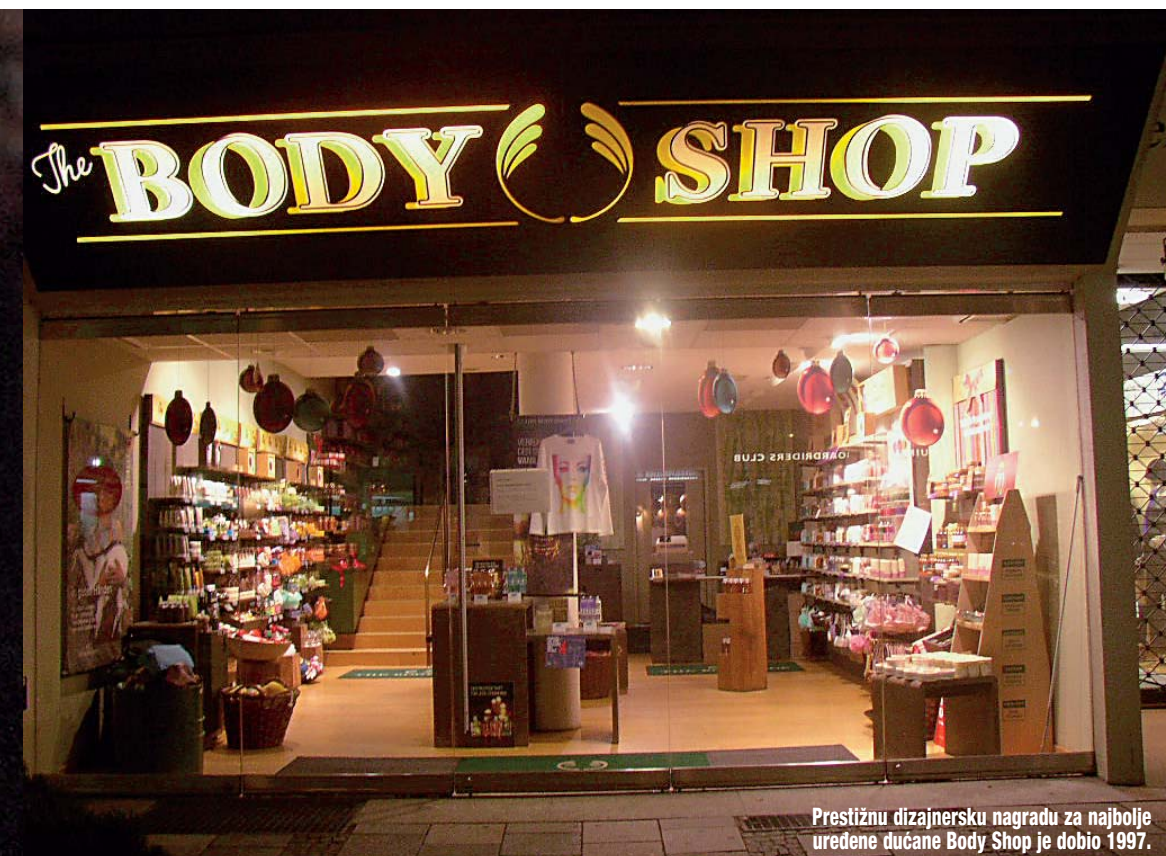
A close-up portrait of Anita Roddick, a woman with voluminous, wavy reddish-brown hair, smiling warmly at the camera. She is wearing a dark jacket and a small earring. The background is dark and out of focus, suggesting an outdoor setting with trees.

ANITA RODDICK

Žena koja je dokazala da je moguće odgovorno poslovanje

Imetak je Anita Roddick stekla prodajom kozmetike od prirodnih sastojaka, a titulu 'Lady' svojim društvenim angažmanom u borbi za pravedne nadnice radnicima, za zaštitu amazonskih Indijanaca i za spašavanje kitova

The BODY SHOP

Prestiznu dizajnersku nagradu za najbolje uređene dućane Body Shop je dobio 1997.

Piše: **mr. Ratka Jurković,**
Svan Consulting

Mnogo toga iz života i karijere Anite Roddick spada u rubriku 'vjerovali ili ne'. Jer, kako povjerovati da postoji uspješna korporacija koja nije uložila ni pare u konvencionalni marketing? Ili korporacija u čijim dućanima ćete prije naći letak koji vas poziva na društveni angažman nego na kupnju proizvoda? Korporacija koja je u zlatnim 70-ima,

kad je pojam kozmetičke ambalaže značio luksuzno pakiranje i dizajn, po mogućnosti u staklu ili kvalitetnoj plastici, primoravala kupce na povrat plastične kozmetičke ambalaže? Ili da se lider takve kompanije usudio reći kako je ženska kozmetika samo stvar održavanja izgleda, a ne njegova uljepšavanja? A sve su to ipak stajališta koja Body Shop i njegova osnivačica Anita Roddick zastupaju.

Sve je počelo sada već davne 1976. godine. Anita Roddick, tada majka dvoje malodobne djece i vlasnica hotela u engleskom Littlehamptonu, suočila se s novim izazovom u životu. Suprug Gordon odlučio je ostvariti davni san - proputovati Južnu Ameriku na konju, a Aniti je preostalo da osmisli način kako će obitelj preživjeti za vrijeme izbjavanja glave obitelji. Krenula je s idejom koja je dugo

sazrijevala u njoj: otvorila je The Body Shop, dućan u kojem se prodavala njezina kozmetika temeljena na prirodnim sastojcima, pakirana u jeftinu plastičnu ambalažu koja se mogla ponovno puniti i reciklirati.

Preživljavanje s tristo funti tjedno

U trenutku kad je krenula u posao, Anita Roddick nije imala nikakva iskustva u poduzetništvu, tek Gordonov poslovni savjet da želi li uspjeti prodaja joj ne smije biti manja od 300 funti tjedno. Njezin je početak na taj način bio primjer upuštanja u poduzetništvo radi pukog preživljavanja, s 25 ručno izrađenih kozmetičkih preparata za kosu i tijelo, koje je izložila na prodaju u malom dućanu obojenu u tamnozeleno, boju, koja je poslije postala zaštitna boja tvrtke, kako bi prekrila mrlje od plijesni. Danas, gotovo 30 godina kasnije, Body shop je multibiznis s više od 2.000 prodavaonica koje uslužuju 77 milijuna klijenata na 52 različita tržišta u više od 12 vremenskih zona.

Bio je to hrabar početak, i to u kozmetičkoj industriji koja je tih kasnih 70-ih godina pretpostavljala luksuzni dizajn i ambalažu. Modni imidž žene u tom trenutku bio je onaj njegovane lutkice savršenih tjelesnih dimenzija, okupane u skupocjenim šamponima pro-

izvedenim u vrhunskim kozmetičkim laboratorijima i premazane isto tako skupim kremama. Bilo je to vrijeme potrošnje i obilja - proizvodnja kozmetike nije štedjela ni u čemu.

Međutim, upravo tih godina rađa se alternativa, novi 'zeleni trend'. U Europi počinje rasti svijest o ograničenosti prirodnih resursa i ljudskoj rastrošnosti u njihovu korištenju. Posljedice stoljetne industrijalizacije osjetile su se u pojavi kiselih kiša, smoga i globalnog zatopljanja, koje su ostavile svoj pečat ne samo na prirodi nego i na zdravlju ljudi.

U takvu okružju povratka i zaštiti prirode niknuo je The Body Shop, iskoristišći sve prednost činjenice da je bila prva ekološka osviještena tvrtka, dok je gigantima kozmetičke industrije trebalo još daljnjih petnaestak godina da bi postali svjesni promjene trendova.

egzotične biljke u kozmetici

Body Shop je bio buntovnik u kozmetičkoj industriji, baš kao što je i Anita bila buntovnica cijelog svog života. Rođena 1942. u Littlehamptonu, kao dijete talijanskih emigranata, bila je neminovni 'doseljenički outsider'. Inspiraciju je u mladenačkim danima našla i u slavnim buntovnicima vremena, primjerice, u Jamesu Deanu, koji je bio njezin idol. Međutim, biti drukčiji, samim ti-

Iz biografije Anite Roddick

- ▶ **Rođena:** 23.10. 1942. godine
- ▶ **Udana:** T. Gordon Roddick, 1970. godine
- ▶ **Djeca:** Justine 1969., Samantha 1971. godine
- ▶ **Unuci:** Maiya Hopi 1994., Atticus-Finch 1998., O'sha Sophia Bluebell 1998. godine
- ▶ **Obrazovanje:** Pedagoška visoka škola, Sveučilište Bath
- ▶ **1962.:** učiteljica engleskoga i povijesti
- ▶ **1970.:** vlasnica i upraviteljica hotela u Littlehamptonu
- ▶ **1976.:** otvorila prvi dućan, The Body Shop, u Brightonu, Engleska 1976.
- ▶ **1984. do danas:** predsjednica Uprave The Body Shop International Plc-a
- ▶ **1989. do danas:** članica Uprave The Body Shop humanitarne zaklade
- ▶ **1995. do danas:** članica Uprave Nove poslovne akademije
- ▶ **1996. do 1997.:** članica vijeća Human Rights Watch-a, SAD
- ▶ **1999. do danas:** članica vijeća društva Ruckus, SAD
- ▶ **2003. do danas:** članica vijeća Zaklade mira u nuklearnom dobu, SAD

me i odbačen od sredine, padalo je teško, ali značilo je to i steći osjetljivost za sve koji pate. Još od desete godine, kad je pročitala knjigu o strahotama holokausta, u njoj je sazrijevala potreba za društvenom angažiranošću, potreba da pomaže u ispravljanju nepravdi.

Započela je karijeru kao učiteljica u Engleskoj. Nakon edukativnog putovanja u jedan izraelski kibuc, zapu-tila se na dulje putovanje oko

Zeleni biznis

Međutim, Body Shop je uza sav aktivizam i kompanija koja je u 30 godina poslovanja pokazala odlike solidnog biznisa. Već početkom 90-ih, proširili su svoju franšizu i na SAD, gdje je samo u prvoj godini bilo oko 2.500 zahtjeva, a 1995. godine pokrenuli su Body Shop at Home, akvizitersku prodaju svoje kozmetike, koja se proširila u Europi, SAD-u i Kanadi. Godine 1997. osvojili su prestižnu dizajnersku nagradu za najbolji dizajn dućana, a 1999. Body Shop

je kreirao četiri zasebna ogranka tvrtke, tzv. divizije: u Britaniji, Europi, Americi i Aziji, prebacujući na taj način operativnu i menadžersku strukturu u te regije. Takva decentralizacija omogućila im je lokalni pristup ne samo dobavljačima nego i specifičnim segmentima kupaca. Britanska divizija od 2001. godine, s gotovo više od stotinjak dućana, u potpunosti koristi tzv. ekocitret, zelenu električnu energiju proizvedenu od obnovljivih izvora.

svijeta, na kojemu je upoznala različite predindustrijske zajednice ratara i ribara diljem svijeta, kao i njihove rituale uljepšavanja.

- Iskustva tih ljudi oblikovala su i moje pojmove o ljepoti i svrsi kozmetike - izjavila je jednom prilikom Anita. - Uz njih, veliki učitelj bila mi je i majka, koja me u ratnim i poratnim godinama naučila štedjeti. To me potaknulo na recikliranje i ponovno punjenje mojih bočica.

Tako je Anita Roddick prva u industriji kozmetike uvela sirovine kao što su aloe vera, ulje jojobe, kakao maslac i ostale egzotične biljke, potez bez premca u ono

doba koji je vrlo brzo privukao i bogatu klijentelu u njezin dućan. Za samo pola godine otvorila je i drugi dućan. Nekako u to vrijeme vratio se i Gordon te je, ohrabren uspjehom supruge, predložio sustav samofinanciranja njihovih trgovina putem franšize. Tijekom osamdesetih godina, diljem Europe mjesečno su se otvarala dva nova dućana.

Borci za očuvanje okoliša

Dioničko društvo postali su 1985. Tih je godina zaživjela ideja o aktivizmu i korporativnoj odgovornosti Body Shopa. Anita i Gordon shvatili su da uz to što su ino-

vativna kozmetička kompanija, imaju moć i snagu da učine i nešto dobro, što se odrazilo u ideji da svoje poslovanje posvete pozitivnim promjenama u društvu i okolišu. Prvu veliku kampanju sveli su s Greenpeaceom 1985. godine, u sklopu koje su pokrenuli akciju protiv bacanja toksičnog otpada u Sjeverno more. Godinu dana poslije zajedno su krenuli u akciju spašavanja kitova i te iste godine osnovali i vlastiti Odjel za projekte u okolišu.

Već 1986. pokrenuli su inicijativu trgovanja s malim domorodačkim i starosjedilačkim zajednicama diljem svijeta, kupujući od njih sirovine ili autohtone proizvode posebno izrađene za potrebe Body Shop dućana diljem Europe.

- Cilj nam nije bio da ove zajednice iskoristimo niti da im omogućimo bogatstvo u zapadnom smislu riječi, nego da im pomognemo kako bi sačuvali vlastitu kulturu - objasnila je Anita. Prve takve inicijative proveli su u Indiji i Nepal, ali najveći je izazov bilo pokretanje domorodačke trgovine s amazonskim Indijancima potkraj 80-ih godina. Sve je počelo kao akcija spašavanja njihova habitata od uništenja deforestacijom, a jedan od načina da se to uspije bilo je uspostavljanje trgovine, i to brazilskim

Svi proizvodi u dućanima Body Shopa temelje se na posve prirodnim sastojcima, a riječ je o isključivo kontroliranoj proizvodnji

Neke od nagrada:

- ▶ 1984.: Veuve Clicquot, poslovna žena godine
- ▶ 1988.: OBE - Order of the British Empire, visoko priznanje Velike Britanije
- ▶ 1993.: Zaklada Banksia, austral-ska nagrada za okoliš
- ▶ 1994.: Botwinick, nagrada za poslovnu etiku, SAD
- ▶ 1994.: Godišnja liderska nagrada Sveučilišta Michigan, SAD
- ▶ 1996.: Liderska nagrada Ženskog centra, SAD
- ▶ 1997.: nagrada UN-ova programa zaštite okoliša
- ▶ 1999.: Glavna 'bristolateljica suza' Ogoni naroda, pokreta za opstanak naroda Ogoni, Nigerija
- ▶ 2003.: DBE (Dame Commander of the British Empire) - najviše priznanje Velike Britanije

orahom, izuzetnom kozmetičkom sirovinom za hidrataciju kože. To je tamošnjem stanovništvu osiguralo materijalnu osnovu u borbi za očuvanje svoje zajednice.

Pokretanje trgovine bio je veliki izazov za ove ljude nenavikle na komercijalnu aktivnost. I danas brojne multinacionalne kompanije iskorištavaju neiskusne domorodačke zajednice zlorabeći njihova znanja o tropskim biljkama

Što sam starija, to sam radikalnija, kaže za sebe neumorna Anita Roddick

www.anitaroddick.com

Od 2003. godine Anita nosi titulu 'Lady', što je najviše odlikovanje Velike Britanije, uz bok ostalih slavni Britanaca, primjerice Sir Eltona Johna. Postala je neizvršni direktor Body Shopa, funkcija koja joj omogućuje fokusiranje na pronalaženje novih inovativnih rješenja za svoj biznis. Uz to, pokrenula je i svoju web stranicu www.anitaroddick.com, centralni portal za svoje društvene kampanje i one brojnih organizacija kojima pripada. Na Sveučilištu Bath 1997. pokrenula je Novu poslovnu akademiju, magistrski program koji se temelji na idejama korporativne odgovor-

nosti. Napisala je nekoliko knjiga, među kojima i svoju biografiju. Dobitnica je prestižnih nagrada za poslovno vođenje i za svoj aktivizam. Za sebe kaže da što je starija postaje radikalnija. - Nemoguće je odvojiti vrijednosti kompanije od mojih osobnih vrijednosti, od pitanja koja su meni bitna - društvene odgovornosti, poštovanja ljudskih prava, zaštite okoliša i životinja kao i poticanje poštene trgovine s primitivnim zajednicama. Na Sveučilištu Bath 1997. pokrenula je Novu poslovnu akademiju, magistrski program koji se temelji na idejama korporativne odgovor-

Anita Roddick i Ken Livingston, gradonačelnik Londona, sudjelovali su na skupu posvećenom Kenu Saru-Wiwu, pogubljenom nigerijskom novinaru, borcu za ljudska prava

u svrhu proizvodnje novih lijekova, istodobno ne vraćajući dio stečenog profita tim istim zajednicama. Anita je upravo zato u svojim inicijativama inzistirala na fer trgovini, na osposobljavanju i edukaciji domorodaca.

Protiv testiranja na životinjama

Danas Body Shop s ovom svojom inicijativom sudjeluje u 42 lokalne zajednice u 26 zemalja širom svijeta. Nikaragvanski proizvođači sezama za Body shop utemeljili su na osnovi ostvarenog prihoda krovnu udruhu farmera koja uz marketinške savjete pruža i mogućnost dobivanja povoljnih kredita a zapošljava i kubanske agronome, stručnjake za organsičku proizvodnju koji su svojim savjetima dostupni svim farmerima.

Tih 80-ih godina Roddickovi su započeli i svjetsku kampanju protiv korištenja životinja za testiranje kozmetičkih preparata. U kampanji pod nazivom Protiv testiranja na životinjama prikupljeno je do 1996. godine 4 milijuna potpisa koji su dostavljeni Europskoj komisiji. U studenome 1998.

godine, Engleska je zabranila testiranje na životinjama, a pozitivan primjer slijedile su i ostale zemlje. Svoje kampanje Anita provodi kroz dućane Body Shopa, koje zove 'mjestima akcije'. U njima se uvijek može naći više letaka koji potiču na društveni angažman nego na kupnju novih proizvoda.

- Uvjeren sam da se može dobro profitirati a ipak ostati fer u poslovanja - kaže Anita. - Upravo zato i jesam u Upravnom odboru društva Ruckus, koje se bori protiv beskrupuloznosti multinacionalnih kompanija i ambasadorica sam za poslovanje britanskih tvrtki, nastojeći dokazati korporativnom svijetu da postoji mogućnost kombiniranja profita s principima.

Anti-WTO angažman

Anita je žestoki protivnik Svjetske trgovinske organizacije i njezina globalizacijskog načela 'slobodne trgovine pod svaku cijenu'. Protiv surovosti njihovih stajališta

ustala je 1999. godine u Seattleu, sudjelujući na protestnom mitingu koji je pratio sastanke WTO-a.

- S tog mitinga otišla sam pluća punih suzavca i sa silnim osjećajem srama zbog ponašanja multinacionalnih kompanija i političara - izjavila je u jednom intervjuu.

Uz ostale nevladine udruge, organizacije za pravednu trgovinu, potrošačke i vjerske grupe, osnivačica je kampanje Međunarodne pravednosti u trgovini, koja se bori za pravednu, a ne slobodnu trgovinu radi stvaranja ekonomske klime koja će biti pravedna i za najsiromašnije i boriti se za očuvanje okoliša.

S tim u vezi počela je i akciju protiv naftne kompanije Exxon, 'krivca broj 1 za globalno zatopljenje', koja još odbija priznati povezanost između izgaranja fosilnih goriva i

globalnog zatopljenja, pa zato nije investirala niti dolara u energiju iz obnovljivih izvora, kao što su vjetar i Sunce. Isto tako bori se i protiv 'sweatshopova' ili tekstilnih industrijskih postrojenja u Aziji koja rade ugovornu proizvodnju za kompanije poput Nike, Adidasa, Disneyja itd. Radnici u tim kompanijama rade u neljudskim radnim uvjetima za manje od 30 kuna na dan. Vrlo često te kompanije zapošljavaju i djecu, što je i pokazao nedavni skandal s maloljetnim šivačima Adidas lopti.

Aktivizam Anite Roddick i Body Shopa ne očituje se samo u suprotstavljanju društvenim nepravdama nego podrazumijeva i prijedloge za njihovo uklanjanje.

- Uvjeren sam da poslodavac mora biti društveno osjetljiv. U protivnome, ne samo da poput nojeva zabijamo glavu u pijesak, postajemo gluhi i slijepi za potrebe drugih ljudi nego smo, u najgorem slučaju, i kriminalno odgovorni.